यत्रयत्समीपे कापिलंकपिलमतानुसारि मंडलंमुनिसमूहंप्रतिपरमार्थंयःन्यवेदयदित्युत्तरेणसंबंधः पंचस्रोतसिमनसिनिष्णातःऊहापोहकौशलवान् पंचरात्रोनामविष्णुत्वप्रापकःक्रतुः पुरुषोहवैनारायणो ऽकामयतात्यतिष्ठेयꣳसर्वाणिभूतान्यहमेवेदꣳसर्वꣳस्यामिति सएतंपंचरात्रंपुरुषमेधंयज्ञक्रतुमपश्यदितिशतपथोक्तस्तत्रविशारदःअनुष्ठिताखिलकर्मेत्यर्थः ॥ ११ ॥ पंचअन्नमयप्राणमयमनोमयविज्ञान मयानंदमयान्कोशान्मिथआत्मनश्चविविक्तान्जानातीतिपंचज्ञः अतएवपंचक्रत् पंचतद्विषयाण्युपासनानि भृगुर्वैवारुणिरित्यस्यामुपनिषदिसतपस्तप्त्वाऽन्नंब्रह्मेतिव्यजानादित्यादिविहितानिकरोति सपंच क्रत् पंचशांतोदांतउपरतस्तितिक्षुःसमाहितोभूत्वात्मन्येवात्मानंपश्यतीतिश्रुताःशांत्यादयोगुणाःयस्मिन्सपंचगुणः ततश्चब्रह्मविद्ब्रह्मैवभवतीतिश्रुतेःपंचभ्योतिरिच्यमानत्वात्शिखेवेतिपंचशिखंपुच्छंब्रह्मतज्ज्ञ त्वान्मुनिरपिपंचशिखः नंनुपंचक्रत्कथंषष्ठज्ञःस्यादितिचेत् शृणु यथान्नमयंविकारमुपासीनस्तत्प्रकृतिमन्नंविराडाख्यमेति एवंमाययाविकृतमानंदमानंदमयाख्यमुपास्याविकृतमानंदंतत्प्रकृतिमेतीतिनष

यत्रचासीनमागम्यकापिलंमंडलंमहत्॥पंचस्रोतसिनिष्णातःपंचरात्रविशारदः॥११॥ पंचज्ञःपंचक्रत्पंचगुणःपंचशिखःस्मृतः॥ पुरुषावस्थमव्यक्तंपरमार्थं न्यवेदयत्॥१२॥ इष्टसत्रेणसंपृष्टोभूयश्चतपसासुरिः॥क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोर्व्यक्तिंबुबुधेदेवदर्शनः॥१३॥यत्तदेकाक्षरंब्रह्मनानारूपंप्रदृश्यते॥आसुरिर्मंडलेतस्मिन्प्र तिपेदेतदव्ययं॥१४॥ तस्यपंचशिखःशिष्योमानुष्यापयसाभृतः॥ ब्राह्मणीकपिलानामकाचिदासीत्कुटुंबिनी॥ १५॥ तस्याःपुत्रत्वमागम्यस्त्रियाःसपिब तिस्तनौ॥ ततःसकापिलेयत्वंलेभेबुद्धिंचनैष्ठिकीं॥ १६॥ एतन्मेभगवानाहकापिलेयस्यसंभवं॥ तस्यतत्कापिलेयत्वंसर्ववित्त्वमनुत्तमं॥१७॥ सामान्यंज नकंज्ञात्वाधर्मज्ञोज्ञानमुत्तमं॥ उपेत्यशतमाचार्यान्मोहयामासहेतुभिः॥ १८॥ जनकस्त्वभिसंरक्तःकापिलेयानुदर्शनात्॥ उत्सृज्यशतमाचार्यान्पृष्ठतोनु जगामतं॥१९॥ तस्मैपरमकल्यायप्रणतायचधर्मतः॥ अब्रवीत्परमंमोक्षंयत्तत्सांख्येभिधीयते॥२०॥

ष्ठोपास्तिःपृथग्वक्तव्याषष्ठज्ञानाय तस्यपंचमोपास्तिफलत्वात् तदेतदाह पुरुषेति पुरुषाअन्नमयादयःपंचअवसन्नतयाबाधिततयातिष्ठंतीत्यस्मिन्निति पुरुषावस्थं अतएवशिरआद्यवयवरहितत्वादव्यक्तंअबा ध्यत्वाच्चपरमार्थंअबोधयत्॥ १२ ॥ तस्यापिगुरुमाहेष्टेत्यादिना इष्टसत्रेणआत्मयज्ञेन हेतौतृतीया अध्ययनेनवसतीतिवत् सम्यक्पृष्टःप्रश्नोयस्यससंपृष्टः आत्मज्ञानार्थंकृतप्रश्नइत्यर्थः व्यक्तिंबाध्यत्वाबा ध्यत्वेनस्पष्टतां देवदर्शनःदिव्यदृष्टिरित्यर्थः॥१३॥ सांख्यसंमतंगुणंपुरुषांतरज्ञानात्कैवल्यंप्रधानंचोपादानमितिपक्षंनिरस्यति यत्तदिति अक्षरमेवजगदुपादानतयानानारूपंनतुक्षरंप्रधानं अव्ययंब्रह्मैवप्रतिपे देज्ञातवान्नतुगुणपुरुषांतरं॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ भगवान्मार्कंडेयःसनत्कुमारोवा॥ १७॥ सामान्यंसर्वेष्वाचार्येषुसमबुद्धिं॥ १८ ॥ अभिसंरक्तोभक्तः॥ १९ ॥ कल्यायसमर्थाय सांख्येउपनिष त्कांडे विधीयतेअपूर्वतयाज्ञाप्यतेनतुयुक्त्याउन्नीयते॥ २० ॥

Digitized by Google